

Oproep van drinkwaterbedrijven in Nederland:

Herstel de natuurlijke balans in het watersysteem

De recente oproep van 170 wetenschappers in Trouw om juist nu radicaal te verduurzamen, maakte veel los. Deze roep om verduurzaming vindt weerklank. Ook de Nederlandse drinkwaterbedrijven pleiten vandaag voor fundamentele hervormingen met als doel het herstel van de natuurlijke balans in het watersysteem.

Onze nationale zoetwatervoorraad is kwetsbaar. We zijn afhankelijk van het weer en de hoeveelheid water die ons land binnenstroomt via de rivieren. De watertoevoer, zowel via rivieren als via regen, vertoont steeds grotere fluctuaties. Op basis van recente KNMI-rapportages, eigen prognoses en actuele droogtecijfers is de verwachting dat droogte opnieuw een urgent probleem wordt. Langdurige droogte zal leiden tot verdere druk op de toch al beperkte zoetwatervoorraden. Omdat ook de waterhuishouding verandert in de landen waar de rivieren hun oorsprong hebben, zien we de toevoer van het rivierwater verminderen. Daar komt bovenop dat er een relatie is tussen de hoeveelheid en de kwaliteit van het water: de concentratie van (schadelijke) stoffen in het rivierwater neemt toe bij lage waterstanden.

De huidige COVID-crisis leert hoe afhankelijk we van elkaar zijn, zowel binnen Nederland als daarbuiten. Ook als het gaat om de aanpak van droogte en het beheer van onze rivieren is dat het geval. Hetzelfde geldt voor onze nationale waterhuishouding. Ook daarin zijn we afhankelijk van internationale factoren zoals klimaatverandering en vervuiling. De aanpak van droogte en het beheer van het gehele watersysteem moet met een nieuwe bril op worden bekeken. Rivieren, meren (waaronder het IJsselmeer), oppervlaktewater en grondwater moeten meer gezien worden als samenhangend geheel. Nog te vaak wordt er naar facetten gekeken. En dat terwijl water onderdeel is van een natuurlijke en alomvattende kringloop. Cruciaal is dat we het beschikbare water beter vasthouden in het systeem. Nu nog is het watersysteem vooral ingericht op snel afvoeren van overtollig water. Dat is historisch zo gegroeid, maar voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Het vasthouden van meer water kan bijvoorbeeld door technische innovaties, zoals het opslaan van water in ondergrondse opslag. Of door andere ruimtelijke keuzes te maken en water een prominentere plek te geven in de ruimtelijke ordening. Nog te vaak is drinkwater als onderdeel van een groter systeem het ondergeschoven kindje.

En dan is er de verduurzamingsslag die op alle fronten hard nodig is. Met simpele maatregelen als korter of waterbesparend douchen en opvang en hergebruik van regenwater komen we een heel eind. De drinkwaterbedrijven nemen hier het voortouw in met besparingsacties en investeringen in wetenschappelijke onderzoeksprogramma's. Dat geldt ook voor het terugdringen van piekverbruik tijdens warme en droge periodes. Maar het realiseren van waterbesparing kan ook op minder orthodoxe manieren: door bijvoorbeeld voor grootverbruikers onderscheid te maken tussen laagwaardig en hoogwaardig bijvoorbeeld. Dat betekent dat er bijvoorbeeld voor koeling van installaties in bedrijven een andere soort water wordt geleverd, van minder hoge kwaliteit. We vinden het nog te gewoon dat we topkwaliteit drinkwater gebruiken voor zo'n beetje alle denkbare doeleinden. Dat kan anders en dat moet anders, waarbij natuurlijk de volksgezondheid voorop blijft staan.

Wat ons betreft is de tijd rijp voor een compleet nieuwe blik op de watervoorziening in ons land. De drinkwaterbedrijven willen daarbij méér dan tot nu partner zijn. Een partner die investeert en innoveert. Een partner die inzet van anderen vraagt, maar óók een partner die de verbinding zoekt en wat te bieden heeft. Een transitie is nodig, zoals dat ook geldt voor de energietransitie. Zoveel is zeker. Hoe we kijken naar de nationale waterhuishouding hoeft niet veel te verschillen van de aandacht voor de alomtegenwoordige energietransitie. De uitdagingen en impact zijn tenminste zo groot.

Namens alle leden van de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin)
Peter van der Velden (voorzitter) en Wim Drossaert (bestuurslid)